

NOVADNIEKS

OTRDIEN.
1990. gada 24. aprīlis

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 49 (6053)
Maksā 3 kap.

Pārskats

par lauku darbiem rajona saimniecībās (pēc agrorūpnieciskās apvienības dispečerdienestā ziņām) 23. aprīlī

Saimniecība	iesēti, graudaugi (%)	iesēti, vasarāji (%)
Lenina	99	71
«Sarkanā ausma»	100	85
«Smelteri»	100	72
«Vārkava»	81	64
«Dubna»	100	69
K. Marksa	84	63
«Sark. Oktobris»	99	81
«Silajāni»	67	48
Raiņa	96	72
«Nākotne»	100	77
«Zelta vārpa»	84	68
«Jersika»	85	57
«Rožupe»	100	72
«Līvāni»	94	—
«Dzintars»	100	79
«Ezerciems»	84	66
Kirova	100	64
«Galēni»	95	73
«Silukalns»	74	51
«Vanagi»	100	54
Aglonas p. s.	96	55
Rudzātu p. s.	85	76
«Rušona»	99	68
«Gailiši»	71	—
RAJONA	91	68

Pēc dienas vai divām visi graudaugi rajona saimniecībās jau būs iesēti. Arī pārējo vasarāju sēja jau krietni pāri pusē. Vēl palikušās siltumu mīlošas kultūras. Jāuzmanās ar liniem un kukurūzu, jo iespējamās salnas var apskādēt sadīgušos laukus.

Kamēr vasarāji vēl nav isti dīgļi, vairāk uzmanības jāvelta ziemāju tīrumu kopšanai. Jaudzviet rudzi un ziemas kvieši ir nodzeltējuši. Tam ir vairāki iemesli. Viens no tiem — augi, kas mēsloti ar sausajiem slāpekļa minerālmēsliem, zemo augsnes temperatūru un sausuma dēļ nav izmantojuši šo barības vielu. Citur sējumus sākušas bojāt spēcīgi izplatījušās šlimības — miltrasa, lapu rūsa un septioroze. Visbeidzot, tie lauki, kas bija apstrādāti ar herbicīdiem (īpaši ar aminosāli), aukstajās naktīs arī nedaudz apsala.

Ko darīt?

Kviešu sējumi tagad apstrādājami ar pretveidres preparātiem, kam pievienojami fungicīdi. Sajā maisījumā obligāti pievienojama urīnviela, — lai augus piebarotu caur lapām. Līdzīgi jārikojas arī ar rudzu sējumiem.

Lai uzlabotu slāpekļa apgādi, ieteicams pielietot KAS. Tas domāts augu piebarošanai caur lapām. Sajā ziņā saimniecībām palīdzēs ražošanas apvienība «Ražība».

Kad nav saulains un nedaudz uzlīst, jādod amonija salpētis sausā veidā.

Rajonā masveidā sēj bietes. Nedrīkst aizmirst vispirms iestrādāt herbicīdus. Tas obligāti jāveic iecējot.

Pārskats

par piēna izslaukumiem (pēc agrorūpniecības apvienības «Preiļi» dispečerdienesta datiem)

Saimniecība	Izslaukts no govs aprīļa II dekadē (kg)	+ salīdz. ar to pašu laiku 1989. g. (kg)	+ salīdz. ar iepriekš. dekadē (kg)
«Sarkanais Oktobris»	15,2	+0,5	+0,5
«Sarkanā ausma»	13,3	-0,4	+0,2
Kirova	11,6	—	+0,4
«Zelta vārpa»	11,1	+0,6	+0,1
«Smelteri»	10,9	-1,2	-0,2
«Galēni»	10,7	-0,4	+0,4
«Dubna»	10,5	+2,1	+0,2
«Jersika»	10,2	-1	+0,2
«Nākotne»	10,1	+0,1	+0,5
Lenina	9,8	-1,9	-0,3
«Gailiši»	9,6	—	+0,5
«Līvāni»	9,6	—	+0,4
«Dzintars»	9,4	+0,1	—
«Rušona»	9,4	-0,9	+0,1
Raiņa	9,2	+0,2	+0,7
«Ezerciems»	8,7	+0,1	+0,2
«Silukalns»	8,7	+0,1	-0,1
«Rožupe»	8,7	-1,5	—
«Silajāni»	8,5	+0,5	+0,3
«Vārkava»	8,5	+0,3	+0,4
Aglonas p. s.	8,5	-0,6	+0,3
«Vanagi»	8,2	—	—
K. Marksa	7,9	-0,6	-0,3
Rudzātu p. s.	7	-0,2	-0,2
RAJONA	10,2	-0,2	+0,2

Aicinām folkloras biedrībā

Sadarbībā ar Rīgas F. Brīvzemnieka folkloras biedrību analogā biedrība top arī mūsu pusē. Tās tapšana Preiļos ir likumsakarīga un vajadzīga, lai realizētu arī turpmākos nodomus — folkloras centra (varbūt visas Latgales?) un skolas radīšanu. Tam pamatā būs visai lielā folkloras bagātība rajonā, teicēju, tautas mūzikas un dziesmu zinātāju aktivitāte, arī mūsu folkloras ansambļu, lauku kapelu rosme un, cerams, arī aktīva folkloras vākšana nākotnē.

Folkloras biedrībā varēs apvienoties gan tie, kas darbojas folkloras ansambļos, to vadītāji,

skolotāji, kas interesējas par tautas garamantu, kā arī intereenti, kuri vēlas apgūt folkloras materiālus — iemācīties spēles, rotaļas, dziesmas un arī palīdzēt folkloras materiālu vākšanā un uzkrāšanā.

Sajā darbā ceram uz sadarbību ar novadnieku Valdi Muktupāvelu tautas instrumentu apguvē un izgatavošanā, folkloras ansambļu vadītāju apmācīšanā, draudzīgu attiecību izveidošanā ar republikas un citu valstu folkloras kolektīviem.

Un tā — visus, kas vēlas vākt un apkopot folkloru, tos, kuri dzied un tos, kas mīl klausīties

tautas dziesmu, dancotājus un mūziķus — visus folkloras cienītājus — aicinām pulcēties uz Preiļu folkloras biedrības dibināšanas sanāksmi Preiļu rajona kultūras namā 28. aprīlī pulksten 10.00.

Bet dažas stundas vēlāk notiks bērnu folkloras festivāla «Pulkā eimu, pulkā teku» Latgales zonas pasākums.

Noslēgumā visus dancot un rotaļāties gribētājus aicinās Latvijas Universitātes folkloras kopa «Dandari». Cerams, ka pasākumā piedalīsies arī daiļamatnieki.

Iniciatīvas grupas vārdā —
M. LIVDANE

Preiļu rajona kara komisāra PAVĒLE № 76

1990. GADA 19. APRĪLĪ PREIĻU PILSĒTĀ
Pamatojoties uz PSRS Likumu «Par vispārējo karaklausību», laikā no 1990. gada 23. aprīļa līdz 30. jūnijam tiek paziņots 1972. gadā dzimušo pilsoņu iesaukums aktīvā karadienestā.

1. §
Iesaukšanai padoti 1972. gadā dzimušie pilsoņi, kuriem līdz 1990. gada 23. aprīlim izpildījies 18 gadi, un pilsoņi iesaukuma vecumā, kuriem beidzies iesaukuma atlikšanas termiņš.

2. §
Iesaukšanas punktā ierasties pēc adreses: Preiļi, 1. Maija ielā 7, dienā un stundā, kas norādīta personālā pavēstē. Iesaukamiem, kuri kaut kāda iemesla dēļ nav saņēmuši pavēstes, jāierodas rajona kara komisariātā 1990. gada 16. maijā.

3. §
Ierodoties iesaukšanas punktā, iesaukamajiem jāņem līdzi:
a) pierakstīšanās apliecība;
b) pase vai dzimšanas apliecība;
c) atestāta (diploma, licētas) kopija vai izziņa par izglītību;
d) izziņa no darba vai mācību iestādes, kurā jānorāda specialitāte, ienemamais amats, kategorija un no kāda laika strādā; mācību iestādes izziņā jābūt norādītam, kādā kursā vai klasē mācās;
e) raksturojums no darba vietas vai mācību iestādes, PSKP biedriem un biedra kandidātiem, kā arī VLKJS biedriem, bez tam partijas vai komjaunatnes biedru kartes un raksturojumi;
f) apliecību par GDZA normu izpildīšanu un iegūtām sporta kategorijām, pilsoņiem, kas apmācījušies DOSAAF mācību organizācijās un darba rezervju mācību iestādēs, apliecības par iegūto specialitāti, šoferiem — vadītāja tiesības.

4. §
g) uzņēmumu, iestāžu un organizāciju administrācijai, kur strādā iesaukšanai padotas personas, ir jāatbrīvo iesaukamie no darba uz laiku, kas nepieciešams, lai nokļūtu iesaukšanas punktā un izietu iesaukšanu, jāatsauc jauniesaukamie no komandējumiem un jāatbild par viņu savlaicīgu ierašanos iesaukumu punktā.

V. SUPRUNS,
rajona kara komisārs

Komunistiem, kuri atbalsta LKP XXV kongresa lēmumus

Skelšanās republikas partijas organizācijā kļuvusi par notikumu faktu, tāpēc arī Preiļu rajona komunistu vidū aktīvi norit norobežošanās. Partijas rajona organizācijas vēlēto orgānu daļa praktiski vairs nav darbspējīga, jo pastāv pilnīgi pretēji viedokļi par republikas kompartijas tālāko likteni.

Partijas pirmorganizāciju komunistu vidū pēdējā laika procesi rada satraukuma un nedrošuma sajūtu.

Tāpēc pēc to komunistu ierosinājuma, kuri atbalsta Latvijas KP XXV kongresa lēmumus, izveidota iniciatīvas grupa 12 cilvēku sastāvā. Grupas vadītājs — P. Romanovs, viņa vietnieks — A. Kovalenko.

Iniciatīvas grupa uzņemas saistības sagatavot to komunistu, kuri stāv PSKP platformas pozīcijās, forumu, lai izveidotu rajona partijas organizācijas jaunus vēlētos orgānus.

Par komunistu, kuri atbalsta Latvijas KP XXV kongresa lēmumus, foruma sasaukšanas datumu tiks paziņots atsevišķi.

Saņemti izziņas un izteikti savus priekšlikumus var pa tālruniem 22341, 21065 un 21063.

Iniciatīvas grupa: Z. Agafonova, L. Bauze, P. Vartiminskis, T. Zvariča, A. Kovalenko, B. Kuzmins, V. Maksimova, M. Mihailovs, P. Romanovs (saskaņots), L. Serkova, V. Solovjovs, J. Lasmans.

Izstājušies...

17. aprīlī notika kolhoza «Galēni» partijas pirmorganizācijas sapulce. Saimniecības komunisti tajā apsprieda Latvijas Komunistiskās partijas XXV kongresa un Latvijas Neatkarīgās Komunistiskās partijas kongresa rezultātus, lēma par savu piederību Komunistiskajai partijai.

Lielākā daļa komunistu (pirmorganizācijā — 31 biedrs) uzrakstīja iesniegumus par izstāšanos no PSKP rindām. Motivējums: komunistiskā partija ar savu darbību nav attaisnojusi viņu cerības, viņi ir maldināti, ticot partijas neīstai ideālam. Tādēļ izstājas no PSKP.

Z. ZANDES teksts un foto

I. GIURGONS

Pagājušo trešdien kolhozā «Dzintars» notika apsējības. Kaut gan pēc rajona centra ziņām graudaugi bija iesēti 85 procenti, taču bija aizritējusi viena diena, un tie atlikušie 15 procenti pieveikti. Kolhoza priekšsēdētājs Valentīns Krauklis izteicās, ka lielā kolhozā grūti i piecus procentus dienā apsēt, bet mazā platības nav lielas, un 15 procenti dažu dienu laikā jau pieveikti.

Graudaugi iesēti, bet tiek sēti vēl dažādi mīstri, atjaunojas ganības, tiek apgūti tikko meliorēts objekts 440 hektāru platībā. Kad iesils zeme, kārtā būs liniem, kukurūzai. Ziemāji arī krietni padevušies, vairāk tiek

iestrādāta organika. Kolhozā augsta darba disciplīna un reizē ar to — darba kultūra.

ATTĒLOS:

□ augsnes kultivēšanā norīkotos mehanizatorus Elmāru Upīti un Jāni Pāksti darba tikumam otrā iecirkņa priekšniekam Jurim Jaudzemam nav ko mācīt, bet nākamajās dienās darāmo gan der pārrunāt;
□ sējējs Jānis Ušackis, graudu pievedēja, vēl Saukas lauksaimniecības skolas audzēkne, Inga Rukmane un otrs sējējs Antons Kusiņš pēc graudaugu sējas pabeigšanas.

Pašpārvalde: pirmie soļi

Pēdējos gados visādos līmeņos no jauna bieži skan lozungi «Visu varu — padomēm!» Ar to saprotama vietēja vara — rajonu, pilsētu un ciemu (pagastu) padomes, tajās ievēlētie deputāti. Presē daudz raksta par pašpārvaldi, pieņemti republikas valdības likumi un lēmumi par vietējās varas orgānu tiesību paplašināšanu, darba pilnveidošanu, deputātu pilnvaru palielināšanu.

Rušonas ciema padome deputātu skaita ziņā ir viena no lielākajām rajonā (30 cilvēki), tāpat arī teritorijas ziņā, padomes darbs — samērā atziņš. Deputāti savā darbā neatlaidīgi un radoši meklē jaunas formas un risinājumus. Pirmais jautājums, ko izteicu ciema padomes izpildkomitejas priekšsēdētājam Arvidam Soldānam, bija par pašpārvaldi. Atbildē pieredzējušais un izglītotais priekšsēdētājs bija necerēti skops: «Pašpārvalde pagaidām ir tikai uz papīra. Lai varētu paši pārvaldīt, citiem vārdiem — saimniekot, vajadzīga nauda. Bet to 30,2 tūkstošu rubļu, kas šogad iedalīti ciema padomei, pietiek tikai iestāžu uzturēšanai un ciema padomes darbinieku algām».

Jā, tā ir: ciema padomes ir nabagas. Ja vajag veikt kaut ko lielāku, jādomā, kur ņemt līdzekļus. Labi, ja izpalīdz kolhozi un sovhozi. Rušonā tā nav. Kad te pēc ciema deputātu un sabiedrības iniciatīvas uzstādīja piemiņķi slavenajam novadniekam lidotājam Jāzepam Baško, bijušā sovhoza vadība par materiālu un darbu pieprasīja apmaksāt kapeiku kapeikā. It kā sovhozs atzīstos nevis Rušonā, bet citur. It kā sovhoza strādnieki nebūtu tie paši ciema iedzīvotāji.

Tagad Rušonas sovhozs sadalījies divos kolhozos: «Rušonā» un «Gailišos». Neparocīgs ir Gailišu gals ciema padomei, kas atrodas Rušonā. Vispirms — tālu, taisnā ceļa nav, jābrauc caur Preiļiem. Tā ir sanācis, ka agrākie rajona «gudrie prāti» savā gigantomanijā likvidēja Gailišu ciema padomi, kas bija normāla un darbojās ne slikti, kolhozu «Uzvara» plevienoja Rušonas sovhozam. Vai tagad atpakaļ atdot arī ciema padomi?

Rušonas ciems pēc iedzīvotāju skaita ir viens no lielākajiem rajonā: to apdzīvo ap 2100 cilvēku. Arī te, tāpat kā citos ciemos, ir gandrīz izmirušas sādžas. Tas vispirms sakāms par Kategrādi, kas palikusi galīgi tukša. Nomaļās vietās dzīvo veci, slimi, vientuļi cilvēki, kuriem pat pensijas nav, vajadzīga materiālā palīdzība. Ciema padome šiem dzīves pamestajiem tomēr atrod pāris desmitus rubļu mēnesī pabalstam, bet tā mūsu dārgās dzīves laikmetā ir tikai nožēlojama nabadzības dāvana.

Rušona ir savdabīgs ciems. Tā teritorijā izvietojusies gan «Lauk-

Vietējā vara. Cik tā ir spējīga?

tehnikas», gan citas bāzes, preču un minerālmēslu noliktavas, dzelzsbetona konstrukciju kombināta ceļš, pavisam 13 sveši «Iestādījumi», kas, bez šaubām, piesārņo šejienes vidi un gaisu, sagandē ceļus. Kā būtu, ja šie «svešķermeņi» maksātu ciema padomei nodevas? Būtu taisnīgi, bet pagaidām nav tāda likuma. Būtu labs papildinājums ciema budžetam. Bet brīvprātīgi jau neviens nemaksās.

Turpinot tālāk sarunu par pašpārvaldi, vietējās varas spēku, deputātu lomu dažādu jautājumu risināšanā, ciema izpildkomitejas priekšsēdētājs teica: «Runāt jau tagad ļauj, bet ne vienmēr mūsu domas un nostāju ņem vērā.»

Jā, tā bija pagājušajā gadā. Ciema padomes deputāti savā sesijā izlēma, ka nav ko dot zemi rajona sadzīves pakalpojumu kombināta kooperatīvam Solkas ezera krastā, jo ciema teritorijā trīs kooperatīvi jau ir, lai sadzīves pakalpojumu kombināta laudis pameklētu vietu citā ciemā. Taču augstākā vara — rajona izpildkomiteja — izlēma citādi. Tikai par laimi minētā kooperatīva pie Solkas ezera vēl nav.

Daudz pretrunīgu nostāju, strīdu un kaislību ir bijis par dārzkopības kooperatīvu «Ozoli», kas atrodas Eikša ezera krastā aiz dzelzsbetona konstrukciju poligona. Ne par dārzkopības, ne par dārzkopības kooperatīvu te nevar būt runas. Te veidojas moderna atpūtas bāze — pilsētiņa — ar skaistām vieniņām un divtāvu celtnēm, gandrīz pilnām, kas pieder bagātajiem Preiļu iedzīvotājiem. Brīnīs nu: kur mūsu nabadzības laikā, kad ne kolhozi, ne jaunsaimniekus, pat kolhozs nevar dabūt būvmateriālus — kļeģelus, cementu, šiferi, pie šī deficīta tikuši viņi — kooperatori? Te mājās no sarkanām un baltiem kļeģeļiem, arī no dzelzsbetona konstrukcijām aug kā sēnes pēc lietus.

Ar Rušonas ciema padomes izpildkomitejas priekšsēdētāju A. Soldānu kooperatīvā «Ozoli» bijām darbīdzenas pēcpusdienā. Pie vairākiem objektiem stāvēja dienesta mašīnas un daudzi te strādāja — nedomāju, ka viņi visi ir atvaļinājuma.

Daudz ciema padomes iepriekšēja sasaukuma deputāti karoja ar nelikumīgi uzceltajām būdām pie šejienes ezeriem. Apzinīgākie pēc vairākkārtējiem brīdinājumiem tās novāca, bet kādas 50 šādas «celtnes» stāv kā stāvējušas. Deputātu komisija nolēmusi būdas, kurām neatsaucās īpašnieki, nojaukt pati, bet prokurors teica, ka tas ir personīgais īpašums un to aiztikti nedrīkst. Lūk, tā ir ar vietējo varu. Ne uz visu ciema padome, tās deputāti ir spējīgi, nav saimnieki savās mājās. Vēl traucē gadu desmitos ierastais pierastais diktāts no «augšas».

Bet Rušonas ciema padomes deputāti tomēr darbojas aktīvi. Izpildkomiteja paredzējusi šogad izpētīt un izskatīt sesijās tādus svarīgus jautājumus kā zemnieku saimniecību izveidošana un zemes racionāla izmantošana ciema kolhozos, ciema padomes teritorijā esošo ceļu un tiem piegulošo zemju uzturēšana kārtībā, ekoloģiskā situācija, dabas un vēstures pieminekļu aizsardzība ciemā, sociālās palīdzības sniegšana vientuļajiem un nespējīgajiem pilsoņiem. Pārsvārā deputāti ir vīrieši, bet aktīvākas — sievietes: Helēna Saleniece, Helēna Dubovska, Irēna Stāse un citas. Vinas — deputātes ar lielu pieredzi.

Sopavasār visbiežāk risināmais jautājums Rušonas ciema padomei un izpildkomitejai ir zemes piešķiršana jaunsaimniekiem. Pie zemes atgriežas daudzi. Pat tie, kas savā laikā aizmukuši uz Rīgu. Bet zemi viņi pieprasa nelielās platībās, un tas ir neperpektīvi. Ciemā ir tikai kādi 15 jaunsaimnieki, kuri lietošanā paņēmuši ap 30 hektāriem katrs.

Pielajta kļūda, ka zeme jaunsaimniekiem iedalīta centrā. Jaunsaimnieki traucē saimniecībai, tā savukārt — viņiem. Te, kā saka, lēnām, ar apdomu, nepārsteidzoties. Ne visiem zemi var arī dot, kas to pieprasa. Jāraugās, cik spējīgi ir zemes apsūrdātāji, kā ar mantiniekiem. Tas viss prasa no deputātiem darbu un laiku.

J. GURGONS

Želvu māmuļas bagātība

Pašos Jurgos — 23. aprīlī — Marta Zelve no Aizkalnes atzīmēja savu 90. dzimšanas dienu. Sirmo māmuļu jubilejā sveica dēli, meitas, kņps mazbērnu un mazmazbērnu pulks.

Dzimuši pagājušā gadsimta pēdējā gadā, dzīvojot ilgu mūžu, Marta Zelve daudz ko pieredzējusi. Jaunībā darba meklējumos viņa nokļuva Petrogradā. Te sagaidīja Oktobra revolūciju, klausījās Leninu. Pilsoņu kara gados jaunās padomju valsts aizstāvēšanai rūpnīcā izgatavoja lādinus.

Vēlāk dzīves ceļš Martu Zelvi atveda atpakaļ uz Latviju, uz dzimto Jasmuižas pagastu. Te viņa apprecējās ar zemnieka puisi Donātu un lielāko daļu mūža nodzīvoja Ročānos, strādāja savā saimniecībā un kolhozā.

Marta un Donātam Zelvjiem pavisam bija desmit bērni. Divi no tiem mira mazi, vienu dēlu nodāva vācieši. Septiņi Zelvju dinastijas pārstāvji ir dzīvi. Dēls Piuss, beidzoties otrajam

pasaulē karam, juku laikā nonāca Austrālijā, kur dzīvo arī tagad. Pārējie Martas Zelves bērni dzīvo tepat: Preiļos — Francis, Stanislavs, Aloīzs, Tekla (Muķāne), Piliškos — Veronika (Ruča), dzimtajos Ročānos — Terēze (Sinkeviča).

Želvu māmuļas bagātība ir mazbērni un mazmazbērni: pavisam 19 un 26. Daudz viņa izauklējusi, ievadījusi dzīvē. Pēdējos gados Marta Zelve dzīvo pie mazmeitas Ilzes un auklē viņas bērnus.

Neskatoties uz lielo gadu nastu, Marta Zelve ir spīrgta un moza, ar labu atmiņu, redzi un dzirdi. Nevar nosēdēt bez darba. Soziem pat, auklējot mazmeitas bērņus, viņa noadījusi desmit pārus zeķu, šuvusi un lāpiņus.

J. AIZKALNS

ATELA: Marta Zelve ar mazmazmeitiņu Māru savas 90. gadu jubilejas priekšvakarā.

J. SILICKA foto

Ar baltu vai sarkanu neļķi...

Lielā gavēna ceturtdaļai svētdienai, Mid-Lent Sunday, ir vairāki vārdi, bet angļu tautai vispazīstamākais nosaukums ir Mātes svētdiena. Pēdējos trīsdesmit gados šos svētkus svin nelielā ģimenes lokā, tad aizbraukusie dēli un meitas atgriežas vecāku mājās un visu vecumu bērni gādā dāvanas mātēm.

Sā jaukā paraduma saknes iesniedz pirmsreformācijas laikos, kad krievnie ticīgie devās uz draudzes Mātes baznīcu vai diocēzes katedrālī ar saviem ziedojumiem. Agrāk bija parasts, ka mācekļi un kalpotāji Mātes dienā dabūja brīvdienu, lai tie varētu apmeklēt savu māti un pasniegt tai kūku, varbūt kādu vijoliņu vai primulu pušķīti, kas saplūkti celmalā.

Reizēm visa ģimene no rīta iet uz baznīcu un pēc tam ir speciāls mielasts ar tējas galas vai jēra ciskas cepeti kopā ar nieru taukiem vai rīsu puķiņu un olu krēmu, alu vai mājas vīnu.

Dažos ziemeļu apgabalos ēd viēģes vai to pudīņus. «Cienāšanās pie mātes» nekad nav pazudusi no angļu tradīciju vides, lai gan 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā šī tradīcija kļuva mazizplatīta.

Tomēr aptuveni pēdējo divdesmit gadu laikā šī tradīcija pieredz savu uzplaukumu, un šobrīd tā atkal ir plaši pazīstama. Diemžēl jāatzīst, ka Mātes svētdiena ir komercializējusies. Jo veikalu īpašnieki un preču ražotāji ir aptveruši, ka šī diena ir tikai viens dāvanu piršanas lemess. Ziedu cenas automātiski pacelas jau sestdienā un kādu laiku iepriekš veikalu vitrīnās tiek piepildītas ar visāda veida precēm, kuras varētu derēt par atbilstošu dāvanu Mātes dienai. Neskatoties uz visu, šīs tradīcijas atdzimšana, šķiet, ir patiesa.

Dažās draudzēs notiek speciāli šai dienai veltīti baznīcas dievkalpojumi, uz kuriem bērni atnes svētīt savām mātēm domātos ziedu pušķiņus. Angļu Mātes

• Sagaidot Mātes dienu

svētdienas tradīcija izveidojās sāstībā ar viduslaiku reliģiskajiem rituāliem un nekad nav zaudējusi savu saikni ar baznīcas kalendāru.

Amerikāņu Mātes diena ir mūsdienu laicīgā svētku diena, kurā aizsākās tikai 1907. gadā. Tajā gadā Filadelfijā dzīvojošajai Annai Džarvisai, kura nesen bija zaudējusi savu māti, ienāca prātā doma, ka vienu dienu gadā visiem vajadzētu godināt savas mātes. So kustību viņa uzsāka kādā vietējā baznīcā, organizējot dievkalpojumu savas mātes nāves gadadienā, ņūdrot katram, kas ieradīsies uz dievkalpojumu, piespraust sev baltu neļķi. Gada laikā viņai izdevās pārliecināt Filadelfijas iedzīvotājus pieņemt šo jauko tradīciju. Pāris gadu laikā ar pamatīgu neatlābstošu pārliecināšanu un darbu, viņa pieņēma Kongresu atzīt šo tradīciju.

Sākot ar 1914. gadu, maļļa otrā svētdiena ASV kļuva par Mātes dienu. Kopš tā laika ar

šiem svētkiem piemītošo atbūtību — dāvanām savām mātēm — un sarkanu un baltu neļķu valkāšanu viņām par godu (sarkanas dzīvajām, baltas mirušo piemiņai) tie tiek plaši atzīti to rašanās dzimtenē, kā arī izplatījušies Kanādā un daļā Latīņamerikas zemju.

Dienvidslāvijā ir mātes un tēva dienas — divas svētdienas pirms Ziemassvētkiem.

Jūsu māte sēž savā krēslā pie loga. Jūs klusi ielavāties un pietinat viņas kājas pie krēsla. Jūs saucāt: «Mātes diena, Mātes diena, ko tu maksāsi, lai tiktu vajā?» Tad māmiņa sniedz jums dāvanu. Tikko jūs esat saņēmuši dāvanas, jūs atzinat māti.

Mātes dienu Latvijā sāka svinēt 1922. gadā. To rīkoja draudzes un biedrības dažādās svētdienās un gadalaikos. 1934. gadā pēc Latviesu sieviešu organizācijas padomes lūguma Izglītības ministrija izveidoja īpašu rīcības komisiju, kas sastādīja programmu, ko izpildīt Rīgā un ieteikt paraugam citam.

Mātes dienu ievadot, skolās noturēja aktus un radiofonā — priekšlasījumus, biedrību pārstāves apmeklēja vientuļās mātes patversmēs vai dzīvokļos, kā arī mirušo māšu kapus. Ar 1934. gadu Mātes dienu svin

maļļa otrajā svētdienā, kad māti piemin un godā arī citās valstīs.

Mātes diena — svinības, kuru mērķis ir pacelt mātes kā tautas audzinātājas ciemu un nozīmi, kā arī pacelt pašas mātes pienākuma apziņu. Speciāli Mātes dienai tika izdots izdevums, kurā tā laika redzamākie sabiedriskie darbinieki publicēja savus rakstus par mātes lomu ģimenes veidošanā, bērnu audzināšanā, par sabiedrības attieksmi pret ģimeni. Vēlāk šo dienu sāka dēvēt par ģimenes dienu, uzsvērot mātes lielo lomu ģimenes veidošanā.

Pārsteidz tā laika valdības lēlā uzmanība un līdzdalība šajos svētkos, par ko liecina fotoattēli, kā arī Valsts un Ministru prezidentu runas un apsveikumi šajos svētkos. Kārlis Ulmanis vērtījumā Mātes dienai teicis: «Diena, kuru ik gadus atzīmējam un svinam maļļa mēneša sākumā par godu mūsu mātēm, ir vaļšas un siltas mīlestības svētki, kas priekā un pateicībā liek pūkstēt mūsu sirdīm kā oļsētu namos, tā lauku sētās. Šai godā dienā mēs visi atceramies savas pirmās bērības gaitas un savu māti, kas ar savu siltumu, gādī-

(Nobeigums 3. lpp.)

Ar baltu vai sarkanu nelķi...

(Sākums 2. lpp.)

bu un modrību diendienā vadījuši mūsu soļus uz labiem darbiem un krietniem labtīnieniem tālāk dzīvē. Mūžīgais mīlestības apstarotais mātes tēls ar savu gaišo, saprotošo skatu arvien mūs stiprinājis un stiprina visos ikdienas grūtību un smaguma brīžos, dodams mums spēku ceļā uz labākas un vērtīgākas dzīves sasniegumiem. Ja mūsu darba un kultūras dzīve izrādījusī tik lielus un iespaidīgus panākumus, ko apbrīno mūsu tūvie un tālie kaimiņi, tad palīdzes par to latvju mātēm, kas

audzinājušas mūs darba dzīvē un priekā, centībā un neatlaidīgā izturībā. Un tādēļ dziļā pateicībā un godbijībā lieksim galvas pie mūsu aizgājušo māmuļu zaļajām kapu kopām un mīlestībā vēltīsim savu uzmanību un atzinību mātēm, kuru sirds siltums un dvēseles mirdzums vēl arvien mums rāda ceļu uz krietniem darbiem ikdienas gaitās un ceļiem centieniem tautas un tēvzemes labā.

Tātad maija otrajā svētdienā atsākam svinēt Mātes dienu.

Mātēm, kuras no sirds un godam veic savu svēto darbu, patiešām pienākas tie mīlie vārdi un pateicība, ko šajā dienā viņām vēltīsim no kanceļēm, tri-

binēm, laikrakstiem un ekrāna. Tā ir diena, kad par sievieti runāsim nevis abstrakti un vispārīgi, bet gan konkrēti: sievietē — māte. Un šis pagrieziena — no politizētās un unificētās Sieviešu dienas uz Māti ir ļoti nepieciešams. Mēs pilnā mērā sāktu redzēt sievietes personību un viņas īsto skaistumu.

Neatkarīgās Latvijas laikā šī diena saistījās ar ļoti plašiem sabiedriskiem pasākumiem — notika dažādi pasākumi, akcijas un labdarības sarīkojumi. Uzmana tika veltīta mātēm, kurām bija grūtības apgādāt savus bērnus. Visā dienas norise skāra tās sievietes dzīves šķautnes, kuras šobrīd pamanām ļoti maz un kuras visās oficiālajās svinēšanās netiek akcentētas.

Mātes dienas svinībās var runāt par daudz bērnu ģimeņu problēmām, par dzīvo vecāku bāreņiem, par dzimstības problēmām utt.

Nevajadzētu aizmirst arī, ka

latviešu folklorā izcilu vietu ieņem tādi tēli kā Meža, Lauka, Zemes māte..., kuri izmantojami Mātes dienu svinību scenāriju veidošanā.

Kā mākslinteresiskās izteiksmes līdzekļi izmantojami folkloras materiāli, folkloras ansambļu uzstāšanās, kā arī bērnu kolektīvu priekšnesumi, klasiskā un kora mūzika.

Pagājušajā gadā republikā šo dienu atzīmēja šādi.

Strenču iedzīvotāji Mātes dienā a dziedza sveces mātei, mīlestībai, Latvijai.

Baušķenieki sarīkoja dziesmoto ralliju bērniem kopā ar ģimenēm, kā arī grāmatu izsolī. Par izsolē iegūto naudu nopirka biļetes Daudz bērnu ģimeņu biedrībai uz Skolēnu dziesmu svētku koncertu.

Dobeles rajona sieviešu padomes aktīvistēs Mātes dienā ieradās rajona centrālās slimnīcas dzemdību nodalī ar apsveikumiem topošajām māmiņām un

ari pansionāta «Tērvete» iemītnieces no apsveicējam saņēma klingerus un tortes.

Liepājnieki varēja apmeklēt Jaunlepājas evaņģēliski luterāniskajā baznīcā Bērnu dievkalpojumu, kas bija vēlīts ģimenes dienai, un koncertu sniedza Svētdienas skolas audzēkņi un Liepājas mūzikas vidusskolas zēnu koris.

Tātad — kopā ar tautas atmodu pie mums ir atgriezies Mātes diena. Atzīmēsim arī mēs šo dienu.

Vienīgi — kā to darīsim, kādas veidosim tradīcijas atbilstoši mūsu rajonam?

Tāpēc — lai svētīts tas klēpis, no kura izlidos atkal viena dvēselīte!

Un pasaulē tad iestāsies līdzsvars.

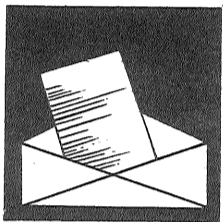
Materiālus apkopojā

M. STALIDZANE,

Līvānu stikla fabrikas kluba vadītāja

Redakcijas pasta apskats

LABDIEN!

Iepriekšējā vēstūļu apskatā varējāt iepazīties ar vēstulēm, kuru galvenā tēma — apkārtējā vide, tās sakoptība, mūsu uzvedība un neuzvedība.

Bet nu — par dažām interesantām un tai pašā — sērsmu — mēnesī saņemtām vēstulēm, kuru autori daļās pārdomās par Latvijas tautu attiecībām, par valodu, vēsturi, kultūru...

Vēstuli ar virsrakstu «Cik cieņjami mēs esam» atsūtījis Preiļu meliorācijas sistēmu pārvaldes inženieris A. VEIGULIS. Viņš

UZSKATA:

«Mūsu mīlotā Latvija atrodas vēsturisku pārmaiņu laikā. Visā Latvijā tauta iestājas par neatkarību Latvijā, par savu patstāvību un dzimto valodu kā valsts valodu. Jā, lielā padomjzeme ar savu PSRS politiku ļoti vēlējas, lai mēs aizmirstam savu latviešu valodu un visi pārkrīvojamies. Lai aizmirstam savas tautas kultūru un tradīcijas. Šodien mazā Latvija sper savus pirmos un varbūt pašus grūtākos soļus ceļā uz savu brīvību. Mēs, latvieši, esam par ātrāku atspērienu no pagrimšanas, lai kaut arī lēnām, — mēr pārliecināti sāktu uzspērdēšanu no Maskavas uzspērdēšanas agrimuma.

Viss ir tā, kā tam ir jābūt, atpakaļceļa vairs neredz neviens latvietis. Bet... kā ir ar krievu tautības ļaudīm? Es negribu neko izteikt par migrantiem. Ja kādam no tiem nepatīk mūsu nostāja un prasības, lai tad kratās prom no Latvijas, kā atkrāstījis uz šejieni. Es gribu izteikt savu viedokli par latviešu attiecībām pret mūsu pamatiedzīvotājiem krieviem.

Mums, latviešiem, Latvija ir dārga dzimtene, bet viņiem? Vai šodien kāds no krieviem var Latvijā nosaukt par savu dzimteni? Nav taču noslēpums, ka pat nosmugulējies latvju dzērāis sevi uzskata par pārāku attiecībā pret jebkuru krievu, uzskatot to tikpat kā par zemākas rases pārstāvi. Istenībā dažreiz ir tā, ka šis latvietis jau ir paspējis nādzīvot visos Latvijas nostūros, bet nepulgotais krievs no paudzēs uz paudzīti ir dzīvojis kāda lauku apvidū, centīgi un kartīgi strādājis. Man no kauna tvikušas ausis, kad rajona aīzē krievu tautības Latvijas patriots, atmetot malā visu savu pašcību, mēģināja attaisnot savu esamību Latvijā. Nezinu, vai vēl kāds latvietis izjuta kaunu...

Nevarosim krievus šodien par latviešu valodas neprāšanu. Kad viņiem bija laiks apgūt latviešu valodu, ja kā jau minēju, pašus

latviešus mēģināja pārkrīvojt? Jā, piekrītu, krieviem Latvijā ir jāsaprot latviešu valoda, jāprot kārtot visa dokumentācija Latvijas valsts valodā. Taču nevaram un arī nedrīkstam pieprasīt tā uzreiz visus Latvijā dzīvojošos krievus runāt latviski. Paprasiet vecajiem ļaudīm — Ulmana laikā krievi drīkstēja runāt savā valodā.

Sajutuši savas valodas brīvību, daudzi latvieši ar vienu rāvienu «aizmīrsa» krievu valodu. Ne tikai «aizmīrsa», bet arī saprast to vairs negrib. Ja varenā Maskava mūs centās pāraudzināt krievu (jeb Krievijas) garā, tad tagad mēs, latvieši, izgrūdisim savu atbilstību uz mūsu krievu pamatiedzīvotājiem, piespiežot viņus atteikties no savas dzimtas valodas.

Godā vārds, man bija neērti, kad izlasīju, kādu viens redakcijas darbinieks cer redzēt rajona avīzi nākotnē. Pirmkārt, tā tikšot izdota tikai latviešu valodā. Nu ko, brīnīšķīgi! Krieviem ne tikai jāaizmirst runāt, pat lasīt savā dzimtajā valodā viņi nedrīkstēs. Ja gribēs dzīvot Latvijā. Avīžu kioskos varam un droši vien arī turpmāk varēsim iegādāties periodiskos izdevumus angļu, franču, vācu un citās valodās. Tātad visās, tikai ne krievu?

Mīlie latvieši, vai neliekas, ka mēs tagad krieviem gribam uzspēst lielāku tirāniju, nekā to mums uzspēdēja Maskava? Vai tad Latvijas krievi ir vainīgi, ka nav dzimuši par latviešiem?

Jau ir pagājuši vairāk nekā divi desmiti gadu, kopš dienēju Padomju Armijas rindās. Tieši tad pavisam nejauši manās rokās nokļuva A. Beļajeva fantastika — «Profesora Douļa galva» un «Gaisa pārdevējs». Protams, krievu valodā. Šo oabiezo grāmatu izlasīju vienā rāvienā. Kāpēc es to tagad pieminu? Tāpēc, ka toreiz man atklājās jauna pasaule. Šī pasaule bija pārsteidzoša krievu valodas bagātība. Līdz pat šodienai es mīlu pievērsties krievu valodas tekstiem tieši šīs bagātības dēļ. Nevis tādēļ, ka mana dzīvesbiedre un sievasmāte ir vectiebtieces. Es zinu, šie vārdi daudzus izsauks smīnu, bet tā tas ir.

Starp citu, manā sievasmāte, ja arī ir ar novecojušiem uzskatiem, nekāda ziņā nav sliktāka par nevienu latvieti.

Pieskāros mūsdienām aktuālam jautājumam, tātad arī strīdīgam. Esmu ar mieru šo strīdu turpināt. Tikai nevienam neizdosies man pierādīt, ka Latvijā latvietis stāv kaut pakāpienu augstāk par krievu.»

L. BALODE no Līvāniem savu vēstuli uzrakstīja, izlasījis J. Gurgona rakstu «Latgaļi ir un būs vienota ar Latviju». Raksta autora viedoklim viņa pilnīgi

PIEKRIT:

«Izlasījis J. Gurgona rakstu, nevarēju klusēt. Gan strādājis Rēzeknē, Latgales Drāmas teātrī, gan Līvānos pavadot lielāko mūža daļu, esmu iemīļojis Latgali tāpat kā savu dzimto Augšzemgali — Dignāju. Mūs vieno vienas senču saites. Jau 3. — 4. gadsimtā norisinājās baltu cilšu saplūdums no dienvidiem, un ienācēju starpā nozīmīga loma bija ne tikai senajiem sēliem, bet arī latgaļiem. Pārejot Daugavu, sēli apmetušies Vidzemē, bet senle latgaļi nodibinājuši savas dzīves vietas uz austrumiem no Lubānas ezera — tagadējā Latgalē (to rakstījis arheoloģe E. Spore). To zinot, neviens īsts latvietis nevar palikt vienaldzīgs pret tādu nostāju, kāda ir savārdim Viktoram Alksnīm. Savādi, cilvēks ar latvisku uzvārdu nostājas pret Latviju kā Latvijas trešās zvaigznes ienaidnieks, nacionālā naida kurinātājs.

Ne sēli, ne latgaļi nav vainīgi, ka sveša vara viņu zemē ieplūdināja cittautesus, un tomēr līdz 1940. gadam Latvijā visas tautas saticībā un draudzībā dzīvoja savu dzīvi. Kas bija tie, kas nesot sirdi naidu pret latviešiem, izpostīja šo mīrogo dzīvi, to pulkvedim V. Alksnīm vajadzētu saprast.

Katrai tautai ir sava dzimtene, sava kultūra, pagātne. Latviešiem ir dārga tā zeme, kur viņi ir dzimuši, kur tēvu tēvi lidumus lidoši, kur māmuļas auklējušas. Latvieši ir darba tauta, uz kuras pleciem sēdējuši gan baroni, gan paņi, gan visādi citu tautu sirotāji. Latvietis ilgolās pēc sava stūrīša, sava kaktina zemes un nenogurstošā darbā mīl savu dzimteni, ko Dievs un Laima tiem dāvājis.

Daudzi vēl atceras bijušā Latvijas prezidenta Kārļa Ulmana vārdus: «Latgale, zilo ezeru zeme, zilajos ezeros mūžība spīguļo». Vai pulkvedis V. Alksnīs un viņa domubiedri grib sadrāgt šo zilo ezeru zemi? Tad viņam jāatgādina ne visai tāla pagātne.

Nav noslēpums, ka Latvijas laikā zivīm un čūskām bapātā Kudube bija Latvijas. Igaunijas. Krievijas robežupe, bet tagad šis zemes stūrītis ir izrauts no Latvijas teritorijas.

Nav noslēpums arī tas, ka 1940. gada 15. jūnijā šajā zemes stūrīti notika asinains PSRS robežsargu daļas uzbrukums Latvijas III Abrenes bataljona I rotas robežsargiem. Tika nodēzināta robežsargu mītne (kordons), nošauti divi robežsargi, viena sieviete, viens zēns: pāri robežai aizvesti divi sardzes priekšnieki, 9 sargi, sarga sieva, 27 privātie iedzīvotāji. Akmenim tad vajadzēja raudāt, kad aizvesto bērni tecēja katram gājējam pretī un jautāja: kad pārnāks mans tētis?

Nav nezināms arī tas, ka ienākušās Padomju Armijas karavīri sadedzināja Radovas bibliotēkas grāmatas. Kad mans svainis, iedams garām, ieminējās: «Kādēļ dedziniet grāmatas? Tā taču ir latviešu kultūra», dedzinātājs ar launu smīnu tam atbildēja: «Kāda gan latviešiem kultūra?»

Ar pirmajiem soļiem, pārejot Latvijas robežu, Padomju Armija ienesa Latvijā naidu un varmācību, kam sekotāja tautu naida, launums un atbēdība, kas izpostīja daudzu cilvēku dzīves un dzīvības. Neesmu ne vēsturniece ne politike, gribas pateikt tikai to, ko atceros pati.

Pēc PSRS armijas ienākšanas Latvijā lauku sētās neviens vairs nebija drošs, jo kuru katru brīdi tricēja sirds, vai bagalmā jau neiebrauc «Melnā Berta». Tā 1940. gadā sauca to mašīnu, kura aizveda proļām daudzus latviešus. Par dziesmu «Latviets esmu, latviets būšu» naktī tika aizvests mans skolas biedrs Roberts Putraims. Netālu no mūsu mājam karavīrs nošāva Andri Miezīrtiku un pušva tuviniekiem valdonīgi paziņoja: «Eļiet, aprociet savu suni.»

Vēl gadījums, ko pati piedziņuju: mēs ar mūsu ceļmalā strādājām, mums līdzī bija atnācis māsas mazais puisītis. Gāja kāds karavīrs, noņēmis no pleciem šauteni, viņš mērķēja uz mums. Zēns sāka raudāt un kliegt: «Māmiņ, viņš šaus!» Pārbiedējis mūs un zēnu, karavīrs aizgāja, bet mēs vairs darbu turpināt nespējām, gājām mājās.

Nekas nav mūžīgs, nekas nav tāds, kas paliek nezināms. Tagad mēs zinām, cik daudz latviešu atdusas zem Sibīrijas velēnām, cik daudzi miruši bada nāvē svešumā, cik daudzi pazuduši bez vēsts, cik daudzi, bailu dzīti, izklīduši pa tālām aizjūras zemēm. Bet pēc visa pārdzīvotā īsts latvietis vēl vairāk mīl savu Dzimteni. Skaista ir mūsu dzimtā zeme, kurai līdzī ir Lāčplēša spēks. Spīdolas gudrība un Laimdotas svētība. Veltās ir V. Alksnīs un viņa domubiedru pūles atņemt mums zilo ezeru zemi — Latgali. Trīs zvaigznes mirdz uz Brīvības pieminekļa, trīs zvaigznes sargā Latvijas ģerboni, trīs zvaigznes arī sargās mūsu Dzimteni — Latviju.»

Savukārt lasītājs LEJNIEKS uzrakstījis redakcijai vēstuli tāpēc, ka

NEPIEKRIT:

«Neesmu no rakstītājiem, bet nu vienreiz jau apņiku b. Kirilova raksti (tādi, kā 1. martā «Vēlreiz par krieviem Latvijā»). Viņmēr viņa raksti sākas kā vēsturniekam, bet galā iznāk neatsnība par latviešu tautu. Pēc šī raksta iznāk, ka agrāk latvieši neko neprata, tikai krievi visu iemācīja. (...)

Pašlaik krievu tautības cilvēki uztraucas par latviešu valodas statusu un to, kā viņus sāk «diskriminēt». Bet, lūdzu, atbilstiet man, kurā gadā ir oficiāli pieņemts likums, ka visiem Latvijas iedzīvotājiem jārunā un jāraksta krieviski? Neoficiāli krievu valoda ir kļuvusi par oficiālo. Kur vēl lielāku diskrimināciju! Darba vietās un citur mēs, latvieši, viena krieva klātbūtnē vienmēr esam runājuši krieviski. Interesanti, kāpēc? Laikam tāpēc, ka īsu tautību esam cienījuši. Bet, lūk, ar ko atbildat jūs! Vēl gadi pieci, un mums, latviešiem, jau savā dzīvoklī būtu jārunā krieviski!

Pareizi Kirilovs raksta, ka ir asa nepieciešamība nodibināt krievu kultūras biedrību Preiļos. Jūs paklausieties, kā Jūsu tautieši runā uz las, darba vietās. — teikumā divi literāri vārdi. pārējie — «trisstāvigie» vārdu sasaukumi.

Biedri Kirilov, ja jau pēc Jūsu raksta tā iznāk) Jūsu tautieši iemācīja mums, latviešiem, zemi kopt, tad kāpēc mēs tik zemu kritām? (...) Vēl nesen mēs uz papīra plāvām un kūlām divreiz vairāk nekā pērn, bet maizi pirklām no ārzemēm. (...) Tāpēc tagad latvieši nem zemi savās rokās un strādā. Latviešu tautības cilvēki vienmēr bijuši čakli un strādīgi. Kā vēsture rāda, latvieši pat Sibīrijā cēla mājas, iekopa dārzus un dzīvoja labi. Bet — cik ilgi? Izveidojoties kolhoziem, atkal tika aizvesti aiz polārā loka. Kur ir taisnība?

Bet cik pašlaik krievu tautības cilvēki ir panēmuši zemi un ģrib strādāt, kā to dara latvieši? (...)

Cik ilgi viens otrs gribēs aizliegt latviešu valodas statusu? Viens otrs ģrib pat Latgali atdot Krievijai! Kas ir devis tādas tiesības? (...) Ja ģribam dzīvot saticīgi, vaiģ vienai tautai pret otru būt iecietīgākam. Bet Jūs, b. Kirilov, ja rakstāt, tad rakstiet, kā ir bijis, nevis «sagrāb-stītus» faktus. Profesors Zeile ir nodzīvojis garāku mūžu un zina vēsturi, un nevaģģ oponēt viņam ar neīstiem faktiem.»

Vēstules publicēšanai

sāgatavoja S. JOKSTE

Delegāti uz komjaunatnes konferenci

20. aprīlī notika komjaunatnes rajona komitejas biroja plašinātā sēde. Tās gaitā tika ievēlēti delegāti uz Latvijas komjaunatnes konferenci, kas 11. maijā notiks Rīgā un

kuras dalībnieki, kā gaidāms, pieņems visai radikālus lēmumus attiecībā uz LĻKJS nākotni.

No mūsu rajona šai konferencē piedalīsies: A.

Stauzs (komjaunatnes rajona komitejas 1. sekretārs), A. Jategoris (Jaunaglonas lauksaimniecības skolas atbrīvotais komjaunatnes sekretārs), I. Vucāne (Preiļu 1. vidus-

skolas skolniece), A. Znotiņš (kolhoza «Nākotnes» agronomis), V. Jefremovs (republikāniskā projektēšanas un māju celtniecības tresta operators).

S. JOKSTE

„Vecais pilskungs“ un viņa pavadoņi

Cauri gadu desmitiem, garam nokvēpušam muīžas rījam, rekrūšu līgavu vaimanu pavadīts, pie mums atnāk Augusta Deglava «Vecais pilskungs». Slavu ar šo garo stastu rakstnieks iemantojis gadsimta pirmajā pusē, un šodien tas ir nepelnīti piemirsts, kaut arī piedzīvojis daudz izdevumu. A. Deglavs ir labs dzīves pazinējs un novērotājs, tāpēc «Vecais pilskungs» ir nozīmīgs sava laika vēsturisko apstākļu liecinieks.

Nu jau divus gadus šo darbu mēs varam skatīt uz Liepājas teātra skatuves un joprojām tas ir viens no tiem retajiem iestudējumiem, kas regulāri pulcē pilnas skatītāju zāles.

Kā teātru ajišas vesti, tad A. Deglava stāstu izklausu laikiem ar dziedāšanu un dancošanu izrādīšanai uz bīnes pārlīcis Pēteris Viksne (atgādināšu, ka visus iepriekšējos gadus dažādās Latvijas malās skatītāji nashi aplaudējuši viņa iestudējumiem «Seši mazi bundzenieki» un «Trīnes greķis»), P. Viksne arī izrikojis daudzos aktierus — turpat ap trīsdesmit. Kā parasti šādām izrādēm, dekorācijas mālejis pats pieredzējušais dekorators šai jomā LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks Albīns Dzenis, savukārt par mūziku gādājis visu iemīļotais, pazīstamais LPSR Tautas skatuves mākslinieks Gunārs Ordelovskis, bet dančos un rotaļās iedidījis neviens cits, kā pats Uldis Steins — LPSR Nopelniem bagātais kultūras darbinieks.

Atliek vēl vienīgi minēt tos, kas visus šos notikumus centīties uz bīnes attēlot. Titullomā aizrautīgi darbosies Liepājas teātra lieliskais raksturlomu ielotājs Mārtiņš Antenišķis. Vecais pilskungs autoram ir konkrēta persona — Zemgales muīžnieks Aleksandrs Stempelis, pie kura rakstnieka tēvs jaunībā kalpojis par sulaini un no kura aizguvis dzeršanas netikumu. Raibajā jauzu galerijā iederas gan paurinieks Slaume, gan padzīvojušas meitas Lizes precību tikoju- mi, gan vārdotājās Caupenes burvestības. Neiztikti arī bez mīlestības likstām un zirgu mīļēja ēģāna Dama palaidnībām. Visu neizstāstīt. Atnāciet paši kādā no aprīļa vakariem (konkrēti — 27. aprīli), lai kopā ar Liepājas teātra aktieriem izdzīvotu līdz A. Deglava stasta varoņiem, kurus atveidos aktieri Aina Jaunzeme, Līga Kaktiņa, Marija Luriņa, Dace Liepa, Ilga Martinšone, Zigrīda Rūtiņa, Inese Belte, Māris Pūris, Uldis Steinkers, Leonīds Locenieks, Gunārs Tūls, Zigurds Akmentiņš, Gunārs Kugrēns, Ivars Krastiņš, Juris Abramenko, pats Pēteris Viksne un vēl daudzi citi.

Atslodzei no ikdienas darbiem tiksīmies Preiļu kultūras namā.

A. STUDENTE,

Liepājas teātra galvenā režisora palīdze
ATTĒLĀ: vecā pilskunga lomā
Mārtiņš Antenišķis.

J. DANOVSKA foto

Redaktors PĒTERIS PIZELIS

Lai saule ilgi, ilgi
Jums vēl staro,
Kaut matos krit un nezud
Matu sniegs, laimē gurst
Caklās rokas, darbu darot,
Un sirdi nedziesat radišanas
prieks...

Sveicam mūsu ciema ilggadnieci
MONIKU VANAGU 110 gadu
jubilejā!

Rauniešu ciema izpildkomiteja

MAINA vienistabu labiekārto-
tu dzīvokli Preiļos pret līdzvērtī-
gu Madonā. Zvanīt pēc plkst.
18.00 pa tālruni 15385.

LIVĀNU

**EKSPERIMENTĀLĀS
BIOĶĪMISKĀS RŪPNICAS**
Livānu montāžas iecirknīm
darbā vajadzīgi šādu profes-
siju strādnieki:

ķīmisko iekārtu montētājs
(1. līdz 5. kategorija),
gāzgrieziņš (1. līdz 4. ka-
tegorija),

elektrometinātāji (1. līdz
6. kategorija).

Gabaldarba atalgojums no
180 līdz 300 rubļiem. Ir
piemaksa par ilggadēju dar-
bu, kā arī par gada darba
rezultātiem.

Aicinām jaunniešus pēc die-
nesta armijā, kuriem nav
profesijas. Notiek apmācības
minētajās profesijās.

LIVĀNU PILSĒTAS KOMUNĀLO UN PRIVĀTO MAJU IEDZIVOTĀJU ZINĀSANAI

No šī gada 7. maija tiks organizēta klaiņojošo un ne-
piesieto suņu likvidēšana.

Livānu pilsētas dzīvokļu un komunālās saimniecības
ražošanas pārvalde

BEBRENES SOVHOZTEHNIKUMS

uzņem audzēkņus ar deviņgadīgās skolas un vidusskolas
izglītību.

Mācību ilgums 3 gadi 10 mēneši, ar vidusskolas izgli-
tību — 2 gadi 10 mēneši. Mācības notiek latviešu un krievu
valodā. Tehnikumu beigušajiem piešķir veterinārfeldšē-
ra kvalifikāciju, kā arī tiesības strādāt par mākslīgās ap-
sēklošanas tehniķiem.

Audzēkņi, mācoties tehnikumā, var iegūt šofera un mo-
tocikla vadītāja tiesības. Tehnikumā ir kopmīne un kop-
galds.

Iestājoties tehnikumā ir jāiesniedz:
sovhoztehnikuma direktoram adresēts iesniegums pēc
noteiktas formas.

dokuments par izglītību (oriģināls),
izziņa par veselības stāvokli (forma Nr. 086/y),
četras fotokartiņas (3x4 cm),
raksturojums,
jāuzrāda pase vai dzimšanas apliecība.

Deviņgadīgo skolu grupās dokumentus pieņem no 25.
maija līdz 16. jūnijam. Ieskaitīšana audzēkņu skaitā —
18. jūnijā.

Tiem reflektantiem, kuri kārtos eksāmenus tehnikumā,
sagatavošanas kursi notiks no 16. līdz 31. jūnijam. Ie-
skaitīšana audzēkņu skaitā 1. jūlijā.

Vidusskolu beigušie tiek uzņemti 2. kursā bez iestāju
eksāmeniem. Dokumenti tiek pieņemti līdz 14. jūlijam.
Ieskaitīšana audzēkņu skaitā 15. jūlijā.

Adrese: 228413, pasta nodaļa Bebrene, Daugavpils ra-
jons, Bebrene sovhoztehnikums. Telefons Bebrene —
64414.

Tu esi vienvienīgā,
Kas pasaulē tik var būt:
Tu aiziedama paliec —
Kā gaismu tevi jūt.

Klusējam un blakus stātam
Silvijai Bisterei, izvadot MĀMI-
ŅU kapu kalnā.

Preiļu rajona grāmatnīcu dar-
binieki

Tēva stāsts, viņa roku glāsts
Šodien ir prātā man.
Kauts vārds, ko viņš teica reiz.
Vēl šodien sirdi man skan.

(A. Krūklis)

Skumjās esam kopā ar Maitu
Nārūni, TĒVU smiltainē pavadot.

Jersikas skolas kolektīvs

MAINA 3 istabu dzīvokli
Preiļos pret diviem labiekārto-
tiem 2 istabu dzīvokļiem. Zva-
nīt 22594.

PĀRDOD automašīnu «Zapo-
rožec-968». Zvanīt 43002.

PĀRDOD tomātu dēstus Prei-
ļos, Kosmonautu ielā 11.

Izsakām sirsniņu pateicību vi-
slem, kuri piedalījās un palīdzē-
ja, izvadot pēdējā gaitā ELEO-
NORU RUBANI. Tāpat liels pal-
dies agrofirmas «Sarkanais Ok-
tobris» ģenerāldirektoram R.
Kavinskim, kas neatteica savu
palīdzību, kā arī Riebiņu resto-
rāna kolektīvam.

Māsas

Gadi aiziet klusi, klusi,
Matos sniegi snieg.
Saka sirds — es nogurusi,
Lai nu miers man tiek.

(V. Grenkōvs)

Izsakām dziļu līdzjūtību An-
nai Leinei sakarā ar MĀTES
nāvi.

Livānu eksperimentālās bio-
ķīmiskās rūpnīcas kolektīvs

Gadi rit, riet saule, skrien vēji,
Viss beidzas nezīnot un spēji.
Kas aiziet, neatnāks vairs rit,
Tik sirds zin, kāpēc asaras krit.

(D. Avotiņa)

Riebiņu ciema izpildkomiteja
izsaka dziļu līdzjūtību Lielā Tē-
viņas kara dalībniekam Albertam
Vjaksem, SIEVU smiltajā izva-
dot.

Visskaistākā dzīve var apklust,
negaidot rieta.

Neprasot sirdij, cik sāpju tā
aizejot jūt.

(S. Kaldupe)

Sāpju brīdī nollecām galvas
un izsakām līdzjūtību Anitai
Oļeinikovai, no VIRA atvadoties.
Pelēču fermas kolektīvs

Tas viss notika pēkšņi un strauji,
Pielīja sāpju un asaru trauks.

(Z. Purvs)

Sērojam kopā ar Anitu Olei-
nikovu un viņas ģimeni, VIRU
un TĒTI smiltajā izvadot.

Mājas kaimiņi

VALSTS LIEPĀJAS TEĀTRA VIESIZRĀDE

27. aprīlī plkst. 19.00 Preiļu kultūras namā.

A. Deglavs. «VECAIS PILSKUNGS» — stāsts iz klausu
laikiem 2 daļās ar dziedāšanu un dancošanu.

Bīlešu iepriekšpārdošana kultūras namā.

Pieņem kolektīvu pieteikumus.

PREIĻU 21. PĀRVIETOJAMAJAI MEHANIZĒTAJAI KOLONNAI

darbam Livānos un Preiļos steidzami vajadzīgi:

traktoru mašīnisti,

transportstrādnieki,

ārējo cauruļvadu montētāji.

Pieteikties kadru daļā Livānos, Kalnu ielā 5. Tālrūnis
— 44573.

Bezģimenes cilvēkiem tiek piešķirta labiekārtota kopmī-
ne.

Vēl gribējās strādāt, dzīvot un
būt,
Bet pēkšņi nakts un saule jau
zūd.

(A. Vējāns)

Esam kopā ar tuviniekiem,
JĀZEPU JĀNA d. LAZDĀNU
pēdējā gaitā izvadot.

Konsaimniecības «Vanagi»
kolektīvs

Sirds uz mūžiem norimusi,
Acu plaksti cieši ciet.

It nekad vairs dzimtā pusē
Ciešos mani negaidiet.

(Z. Purvs)

Izsakām patiesu līdzjūtību
Jānim Dzenim ar ģimeni, no
MĀMIŅAS atvadoties.

Kolhoza «Dzintars» kolektīvs

Atnāc, dēls, un atstāj kapu kalnā
smeldzi.

Atstāj asaras un skumjas, lai
seit dus, —

Paņem līdzī dzīvei spēka veldzi,
Mana piemiņa tad viemēr dārga
būs.

(B. Saulītis)

Skumju brīdī esam kopā ar
Jāni Krūmiņu, no MĀTES uz
mūžu atvadoties.

Padomju saimniecības «Ru-
dzāti» administrācija un ar-
dokomiteja

Ir sāpes, ko nespējam dalīt uz
pusēm.
Nav tādu vārdu, kas mierināt
spētu,
Nostājas blakus tev draugi un
klusē,

Kaut vai tā lai tev palīdzētu.
(A. Skujina)

Skumju brīdī esam ar tevi,
Diāna, TĒTI smiltajā izvadot.

Vārkavas skolas-bērnodārza
kolektīvs

Tu aizgāji pēkšņi,
Mirkli pārvilki svītru visam —
Darbam, dzīvei, vasarai.

Izsakām līdzjūtību VALĒRIJA
OLEINIKOVA piederīgajiem,
izvadot viņu pēdējā gaitā.

K. Marksa kolhoza valde un
arodkomiteja

Skumji noliec galvas sirmie

bērzi,
Pūpolzaros sabirst dzīves stāsts.
Pāri nošalc pavasara elpa,
Jāšķiras, kaut šķirties ir tik žēl.

(Z. Purvs)

Izsakām līdzjūtību Jurim Al-
berta d. Vjaksem, MĀTI smiltā-
jā izvadot.

Preiļu autostacijas filiāle

LAIKRAKSTĀ PUBLICĒTIE MATE-
RIĀLI NE VIENMĒR ATSPŪGOĻO RE-
DAKCIJAS VIEDOKLI. PAR PĒSONU
VĀRDU UN UZVĀRDU, SKAITĻU UN
FAKTU PĀREIZĪBU ATBILD RAKSTU
AUTORI.

MŪSU ADRESE:

228250, Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.

REDAKCIJAS TĀLRŪNI: redaktors — 22059, redaktora vietniece, lauku dzīves un sporta nodaļas — 21759, redaktore
vietniece izdevumam krievu valodā — 22154, atbildīgā sekretāre — 21996, sabiedriski politiskā nodaļa — 21769, rūpniecības,
celtniecības un kultūras nodaļas — 21985, vēstņu, skolu dzīves un jaunatnes nodaļa — 22203, grāmatvedība, uzzinas par
sludinājumiem — 22305.

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu
un krievu valodās. Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu firdzniecības apvienības Daugav-
pils tipogrāfijā (Daugavpils, Valkas ielā 1). Izdevniecība «Avīze» (Rīgā, K. Valdemāra ielā 105).
Viena nosacītā iespiedloksne. Ofsetiespiedums.
(«Новадникс» («Земляк»). Газета Преильского района на латышском языке.

Mētiens 14 099 eksemplāru (lat-
viešu valodā — 10 123 eks., krievu
valodā — 3 976 eks.).

Indekss 68169.

Pas. 470.